

ผลของความขัดแย้งในบทบาทต่อความวิตกกังวลและสัมฤทธิผลทางการเรียน

นางปราณี ฐิติวัฒนา

001622

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2515

I 16A85362

THE EFFECTS OF ROLE CONFLICT ON ANXIETY AND

ACADEMIC ACHIEVEMENT

Mrs. Pranee Dhithivathana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1972

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ *พรชัย อภิชัย* ประธานกรรมการ

..... *สุวิทย์* กรรมการ

พรชัย อภิชัย กรรมการ

..... *วิชัย* กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ ดร. วีรยุทธ วิเชียรโชติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ *พรวิมล ออชิตระ* ประธานกรรมการ
[Signature] กรรมการ
ประจักษ์ กนกนาค กรรมการ
[Signature] กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ ดร. วีรยุทธ วิเชียรโชติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ *น.ส.เพ็ญ อนุชิต* ประธานกรรมการ
[Signature] กรรมการ
ร.ร. ๓๐๖ กงพรสุด กรรมการ
[Signature] กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ ดร. วีรยุทธ วิเชียรโชติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ ดร. วีรยุทธ วิเชียรโชติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ *นันทพร อานันท์* ประธานกรรมการ

..... *สมชาย งาม* กรรมการ

..... *นเรศ งาม* กรรมการ

..... *วิมล งาม* กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์ ดร. วีรยุทธ วิเชียรโชติ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของความขัดแย้งในบทบาทต่อความวิตกกังวลและสัมฤทธิผล
 ทางการเรียน
 ชื่อ นางปราณี รัฐวิวัฒนา แผนกวิชาจิตวิทยา
 ปีการศึกษา 2514

บทคัดย่อ

การเขียนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาความขัดแย้งในบทบาทของนิสิตที่เรียนบางเวลาและศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับความเครียดของบทบาทและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในฐานะของการเป็นนิสิตและเป็นครู-อาจารย์ ประการที่สอง เพื่อศึกษาผลของความขัดแย้งในบทบาท จะก่อให้เกิดความวิตกกังวลทางการศึกษา ประการที่สาม ศึกษาถึงความวิตกกังวลทางการศึกษามีผลต่อสัมฤทธิผลทางการเรียนเพียงใด กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 240 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 80 คน คือนิสิตที่เรียนเต็มเวลา นิสิตที่เรียนบางเวลาและกลุ่มครูที่สอนเต็มเวลา ใช้แบบวัด 3 ชุด คือ แบบวัดเกี่ยวกับความแตกต่างในบทบาทของนิสิต แบบวัดเกี่ยวกับความแตกต่างในบทบาทของอาจารย์ และแบบวัดความวิตกกังวลทางการศึกษา นิสิตที่เรียนเต็มเวลาตอบแบบวัดเกี่ยวกับความแตกต่างในบทบาทของนิสิตกับความวิตกกังวลทางการศึกษา กลุ่มครูที่สอนเต็มเวลาตอบแบบวัดเกี่ยวกับความแตกต่างในบทบาทของอาจารย์ สำหรับนิสิตที่เรียนบางเวลาตอบแบบวัดทั้ง 3 ชุด สัมฤทธิผลทางการเรียนของนิสิตที่เรียนบางเวลาใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมในเทอมต้น

ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยของความวิตกกังวลทางการศึกษาของนิสิตที่มีความขัดแย้งในบทบาทของกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($t = 2.75, P < .01$) และกลุ่มกลางกับกลุ่มต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($t = 2.71, P < .01$) แต่ไม่พบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสูงกับกลุ่มกลาง

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของนิสิตที่เรียนบางเวลามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่านิสิตที่เรียนเต็มเวลาอย่างมีนัยสำคัญ ($z = 5.10, P < .01$) และมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในฐานะอาจารย์ต่ำกว่าคณาจารย์ที่สอนเต็มเวลาอย่างมีนัยสำคัญด้วย ($z = 5.47, P < .01$)

3. นิสิตที่เรียนบางเวลามีความวิตกกังวลทางการศึกษาสูงกว่านิสิตที่เรียนเต็มเวลาอย่างมีนัยสำคัญสูง ($z = 5.47, P < .01$)

4. ไม่มีความสัมพันธ์กันโดยตรงระหว่างความเครียดของบทบาทของนิสิตที่เรียนบางเวลากับความวิตกกังวลทางการศึกษา

5. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่ปฏิบัติจริงของนิสิตที่เรียนบางเวลาในฐานะนิสิตกับความวิตกกังวลทางการศึกษาเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญ ($r = .22, P < .05$) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ในฐานะอาจารย์

6. ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลทางการศึกษากับสัมฤทธิผลทางการเรียนเป็นไปในทางลบอย่างมีนัยสำคัญสูง ($r = -.60, P < .01$)

Thesis Title The Effects of Role Conflict on Anxiety and
 Academic Achievement

Name Mrs. Pranee Dhithivathana Department Psychology

Academic Year 1971

ABSTRACT

The three main purposes in writing this thesis were:

First, to study the role conflict of part time students, with an intensive study about the role strain and the actual role performance of the part-time students who answered the questionnaires in a students' role as well as in a teachers' role

Secondly, to investigate the effect of the role conflict upon the anxiety attached to academic processes.

Thirdly, to examine the relationships between the academic achievement and the anxiety attached to academic processes.

Two hundred and forty subjects were given the following three questionnaires: "The Students' Role Differential Scale, The Teachers' Role differential Scale and the Anxiety Attached to Academic Processes. The 240 subjects were equally divided into 3 groups: the full time students, the part-time students and the full time teachers. The full time students answered the Students' Role Differential Scale and the Anxiety Attached to Academic Processes. The full time teachers were requested to answer only the Teachers' Differential Scale. The part-time

students' academic achievements were their first semester cumulative academic achievement.

Major findings were:

1. The students were divided into high, medium and low role conflicting groups, the high group revealed very significantly greater anxiety attached to academic processes than the low group ($t = 2.75$, $P < .01$), the medium group also showed much more anxiety than the low group ($t = 2.71$, $P < .01$).

2. The actual role performance of the part-time students was significantly lower than that of the full time students ($z = 5.10$, $P < .01$) and also significantly lower than that of the full time teachers ($z = 2.23$, $P < .05$).

3. The part-time students' anxiety attached to academic processes was significantly higher than the full time students' ($z = 5.47$, $P < .01$).

4. The part time students' role strain was not related to the anxiety attached to academic processes.

5. The actual role performance of the part-time students' was significantly related in a positive direction ($r = .22$, $P < .05$). When they took the students' role, but not the teacher role.

6. The students' anxiety attached to academic achievement were negatively related to their academic achievement ($r = -.60$, $P < .01$).

กิติกรรมประกาศ

ความสัมฤทธิ์ผลของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร. วิรุฑูช วิเชียรโชติ ในด้านการวางโครงการกำหนดเรื่อง ให้คำแนะนำระเบียบวิธีการวิจัย วิธีสร้างแบบสอบถาม แบบทดสอบ ทั้งยังให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดตั้งแต่ต้นจนกระทั่งตลอดมาในฐานะของอาจารย์ที่ปรึกษา

การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือ ควณิศจากนิสิตชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูงและชั้นปริญญาโท แผนกวิชาต่าง ๆ ภายใน คณะครุศาสตร์ รวมทั้งคณาจารย์ตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง และในการวิเคราะห์ผล อาจารย์ ดร. นิพนธ์ คันธเสวี ไคกรุณาให้ผู้วิจัยใช้เครื่อง คิคเลขควยความสะดวกโดยตลอด อาจารย์ ประคอง กรรสูต ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำ ทางคานสถิติอย่างดียิ่ง

ทางด้านการพิมพ์ การตรวจแก้ไขและการอัดสำเนา ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจาก อาจารย์ นันทนา กมลกาญจน์ คุณสนธิ ชรรณวัชชัย คุณบุรณชัย และคุณงามลักษณ์ ฐิติวัฒนา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ขอบพระคุณท่านทั้งหลายที่มีส่วน ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จจุดลงไม่ควยที ณ โอกาสนี้ควย

ปราณี ฐิติวัฒนา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฉ

บทที่

1. บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย	8
ทฤษฎีและงานวิจัยอันที่เกี่ยวข้อง	8
สมมติฐานและเหตุผลในการวิจัย	30
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	33
ขอบเขตของการวิจัย	34
ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย	34
คำจำกัดความ	34

2. การสร้างเครื่องมือ	36
แบบวัดความแตกต่างในบทบาทอาจารย์	37
แบบวัดความแตกต่างในบทบาทนิสิต	41
แบบวัดความวิตกกังวลทางการศึกษา	48

3. วิธีดำเนินการวิจัย	54
กลุ่มตัวอย่าง	54

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	55
กลุ่มตัวอย่างกับการใช้เครื่องมือ	55
ตัวเกณฑ์ที่นำมาศึกษา	55
การส่งแบบวัดและการเก็บรวบรวม	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4. ผลการวิจัย	57
ผลการวิเคราะห์เครื่องมือ	57
ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน	61
5. สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และ ข้อเสนอแนะ	69
ความมุ่งหมาย	69
กลุ่มตัวอย่าง	69
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	70
ผลการวิจัย	71
การอภิปราย	72
ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	95
ประวัติการศึกษา	110

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1. คำอธิบายจำแนกข้อกระทงแบบทดสอบความวิตกกังวลทางการศึกษา	57
2. แสดงคำอธิบายจำแนกข้อกระทงแบบวัดความแตกต่างในบทบาทอาจารย์	58
3. คำอธิบายจำแนกข้อกระทงแบบวัดความแตกต่างในบทบาทนิสิต	59
4. แสดงค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบความวิตกกังวลทางการศึกษา	60
5. ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามความแตกต่างในบทบาท	61
6. คะแนนเฉลี่ยและผลการทดสอบความวิตกกังวลทางการศึกษาของกลุ่มที่มีความขัดแย้งในบทบาทสูง กลาง ต่ำ	62
7. คะแนนเฉลี่ยและผลการทดสอบบทบาทที่ปฏิบัติจริงของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม	64
8. คะแนนเฉลี่ยและผลการทดสอบความวิตกกังวลทางการศึกษาของนิสิตที่เรียนบางเวลากับนิสิตที่เรียนเต็มเวลา	65